Nationaal Park

De Alde Feanen

Jaarverslag 2015

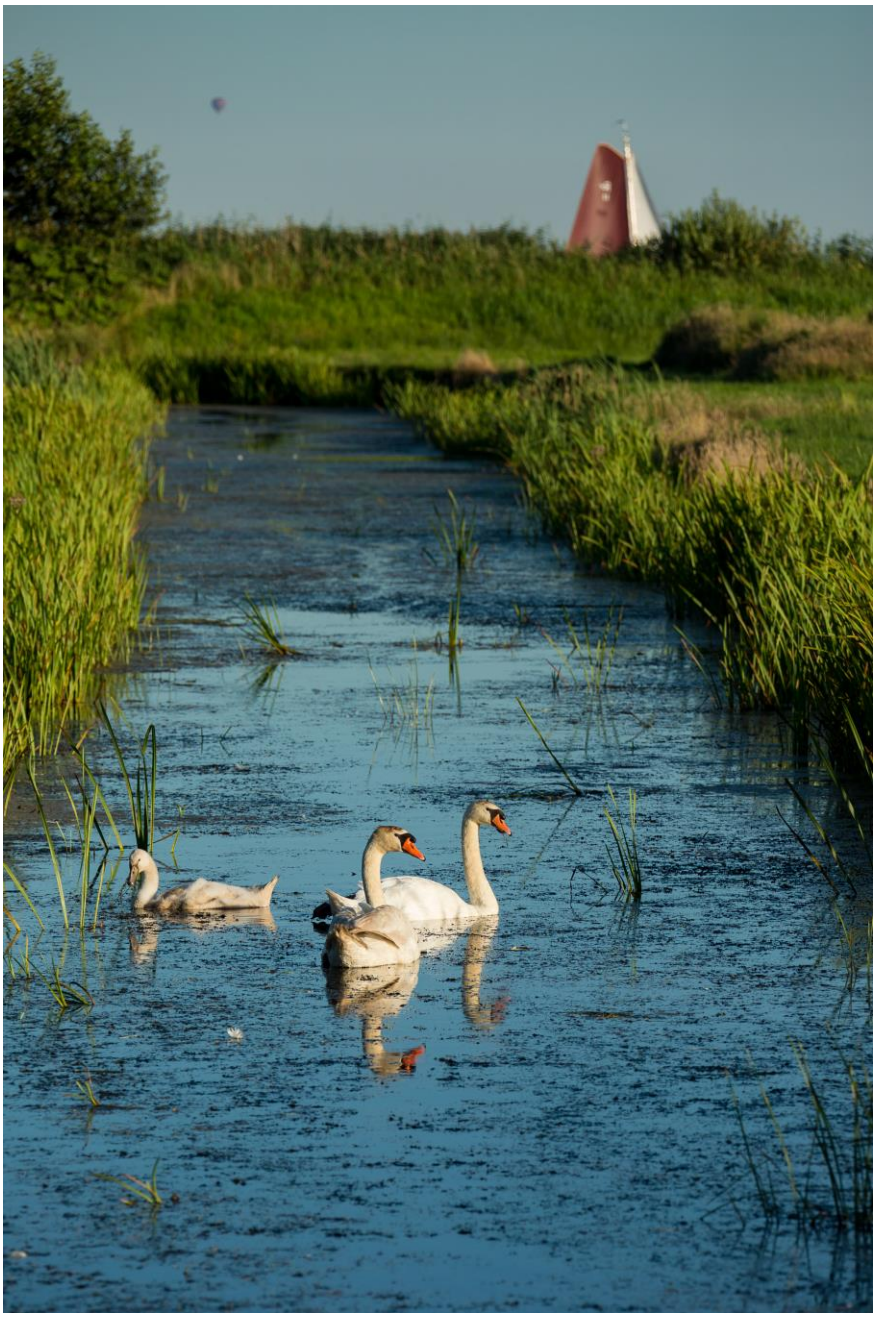

November 2016
Auteur: S.J. Haitsma, secretaris NPDAF
Content: Werkgroepen NP De Alde Feanen, secretariaat en provincie Fryslân
Fotografie: It Fryske Gea, IVN en Fonger de Vlas

Voorwoord

De heer S.B. Swierstra

“NP De Alde Feanen moet een aantrekkelijk samenhangend gebied worden, waar natuur, landschap, recreatie en toerisme elkaar versterken tot een factor van betekenis”

Het jaar 2015 stond voor het Overlegorgaan De Alde Feanen in het teken van de concretisering van het ontwikkelplan. De jaren 2013 en 2014 hebben in het licht gestaan van planvorming. Het jaar 2015 is een jaar van uitvoering geweest. Hiermee hebben we al mooie resultaten geboekt.

De uitvoering heeft vooral in het licht gestaan van netwerkvorming en marketing. Deze activiteiten liggen volledig in lijn met het ontwikkelplan en het onderzoek naar de marketingstrategie. We hebben gemerkt dat we daar de juiste snaar mee hebben geraakt en dat de producten die we tot uitvoering hebben gebracht aanslaan. Voor de marketing hebben we enkele concrete producten gerealiseerd, zoals het evenement Fête de la Nature en het uitbrengen van een Opstapkrant. Hierbij merken we steeds meer dat ondernemers de waarde zien van zo’n mooi gebied voor de vermarkting van hun eigen producten. Ook ontstaat steeds meer het gevoel dat we dat samen moeten doen.

Dat samen is ook goed terug te zien in het project Gastvrij Nationaal Park. Steeds meer ondernemers denken mee en zien de meerwaarde van het gezamenlijk vermarkten van het gebied. Dit project hebben we dan ook aangevlogen met alle dorpen in en rondom het gebied. Dit heeft ook geleid tot een samenwerking met het project gastvrij Grou en de Stichting Promotie Grou.

Geleidelijk aan geven we het gebied hiermee meer bekendheid. Ondernemers gebruiken het Nationaal Park meer in hun vermarkting en ook via sociale media zijn we actiever geworden. Daar laten gasten ook veelvuldig een positieve recensie achter. Mooi om te zien. Dit alles is niet onopgemerkt gebleven. Die bekendheid heeft er zelfs toe geleid dat we door de ANWB zijn genomineerd voor het leukste uitje van Nederland.

Naast de betere samenwerking met de omgeving merken we dat de organisatie ook steeds steviger staat. Een goed werkend Dagelijks Bestuur en drie werkgroepen die proactief meedenken. Ook de werkgroep Marketing en Promotie is inmiddels gestart. Mede dankzij de vele vrijwilligers zetten we het park steeds beter op de kaart.

Tot slot is 2015 ons eerste jaar dat we als zelfstandige stichting hebben geopereerd, stichting NP De Alde Feanen. De stichting verzorgt het financieel beheer van de organisatie. Om het praktisch te houden bestaat het stichtingsbestuur uit drie leden van het Dagelijks Bestuur. Op deze wijze zijn we financieel meer onafhankelijk van de provincie.

Kortom, een actief jaar waarin de nodige stappen zijn gezet. Dit alles om de continuïteit in de organisatie te borgen en te zorgen dat dit mooie gebied als unieke parel midden in Friesland aantrekkelijk blijft voor natuur, recreatie, toerisme en ondernemerschap.

Sipke B. Swierstra
Voorzitter Overlegorgaan en Stichting
Nationaal Park De Alde Feanen

Inhoudsopgave

Voorwoord – 2

Inleiding - 4

Het Overlegorgaan - 7

De werkgroepen - 11

Monitoring - 21

Financieel - 23

Bijlagen:
Leden van het OO

1. Inleiding

Grutto's in grote getale

"Tijdens een slaapplaatstelling zijn er 5100 grutto's geteld op de Wyldlannen in Nationaal Park de Alde Feanen! Een enorm hoog aantal. Vorig jaar stond dit gebied ook al op nummer 1, als meest bezochte slaapplaats van grutto's in Nederland"

Ieder jaar stelt het Overlegorgaan Nationaal Park De Alde Feanen een jaarverslag op. In dit jaarverslag staan de onderwerpen en activiteiten die in 2015 plaats hebben gevonden binnen de organisatie van het Nationaal Park De Alde Feanen. Het doel van het jaarverslag is om de bij het Nationaal Park betrokken organisaties te informeren over de activiteiten en lezers nieuwsgierig te maken om eens een kijkje te nemen in het park.

Wat is een Nationaal Park?

Nationale parken zijn aaneengesloten gebieden van tenminste 1.000 hectare, bestaande uit natuurterreinen, wateren en/of bossen met een bijzondere landschappelijke gesteldheid en planten- en dierenleven, waar tevens goede mogelijkheden aanwezig zijn voor recreatief medegebruik. In nationale parken worden natuurbeheer en natuurontwikkeling geïntensiveerd, worden natuur- en milieueducatie sterk gestimuleerd en vormen van natuurgerichte recreatie als ook onderzoek bevorderd.

20 Nationale Parken in Nederland

In Nederland zijn 20 nationale parken. De 20 nationale parken vormen een staalkaart van de Nederlandse natuur. Van alle voor Nederland belangrijke natuurtypen is er namelijk één in elk Nationaal Park vertegenwoordigd.

Het Nationaal Park De Alde Feanen

Het Nationaal Park De Alde Feanen is ingesteld in 2006 door de minister van LNV (tegenwoordig het Ministerie van Economische Zaken). Het gebied ligt in het hart van de provincie Fryslân, tussen de dorpen Earnewâld, Warten, Grou en De Feanhoop (zie afbeelding). De totale oppervlakte van het Nationaal Park De Alde Feanen bedraagt 4000 ha.

Het gebied is één van de grootste moerasgebieden in Europa. Het gebied kent een grote variatie aan landschappen waaronder moerasbos, rietlanden, zomerpolders, petgaten, legakkers, veenplassen en bloemrijke hooilanden.

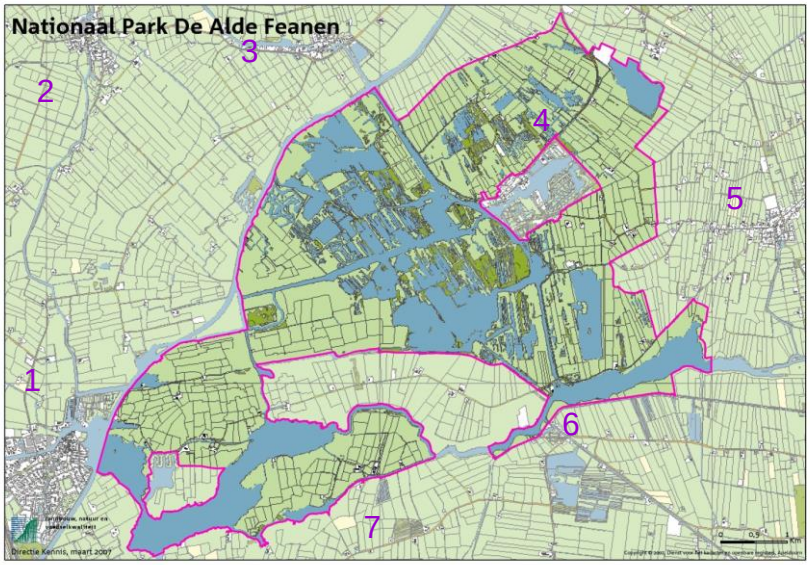

Legenda:

1. Grou
2. Warten
3. Wergea
4. Earnewâld
5. Aldegea
6. De Feanhoop
7. Goëngahuizen

Verder kent het gebied een grote variatie aan planten- en diersoorten.
In het voorjaar broeden bijvoorbeeld ruim 100 vogelsoorten in het gebied.
Verder komen er ruim 450 plantensoorten voor in het gebied. Het Nationaal Park De Alde Feanen heeft een belangrijke functie voor de (Friese) waterrecreatie. De belangrijkste gebiedsbeheerder is It Fryske Gea.

Organisatiestructuur

Organisatiestructuur

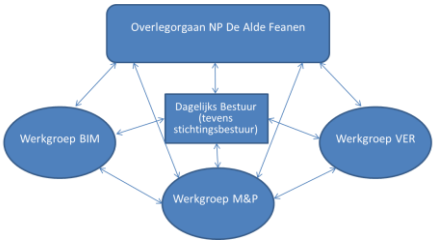

Het Nationaal Park vindt haar samenwerking in het Overlegorgaan (voortaan OO). Hierin zitten alle betrokken die een rol hebben in of gerelateerd aan het park. Het OO bestaat uit de volgende partijen:

- Provincie Fryslân
- Gemeente Smallingerland
- Gemeente Tytsjerksteradiel
- Gemeente Leeuwarden
- Regiomarketing
- Dorpsbelang GWW
- It Fryske Gea
- Vereniging Princenhof/ ERF
- Dorpsbelang EAFG
- It Wetterskip Fryslân
- Watersportverbond
- LTO Noord
- Vereniging Rietsnijders
- De Marrekrite
- IVN
- HISWA/ Recron
- Friese Milieufederatie
- Vereniging Friese Rondvaart ondernemingen

Aalscholvers op het nest

In bijlage 1 staan de namen van de vertegenwoordigers van de partijen.
Het OO heeft drie werkgroepen die haar van advies voorzien, de werkgroep Beheer, Inrichting & Monitoring (BIM), de werkgroep Voorlichting, Educatie & Recreatie (VER) en de werkgroep Marketing & Promotie. Daarnaast worden tijdelijke projectgroepen in het leven geroepen, als een specifiek onderwerp dit vraagt.

Stichting Nationaal Park De Alde Feanen

Sinds januari 2015 is een zelfstandige stichting in het leven geroepen. Dit past in de transitie die de organisatie van het park momenteel doorloopt. Een onderdeel van die transitie is komen tot meer zelfstandigheid. Een onderdeel daarvan is dat de financiële bijdragen van provincie en anderen voortaan door het Nationaal Park De Alde Feanen zelf zullen worden beheerd. Hiervoor was een rechtspersoon nodig om het geld rechtsgeldig te kunnen ontvangen en beheren. Omdat het OO geen rechtspersoon is moest deze worden opgericht.

De stichting heeft ten doel:
- het beheren van de middelen van het OONPAF;
- het kunnen aangaan van financiële verplichtingen binnen de doelstellingen van het Nationaal Park Alde Feanen en namens het OONPAF;
- het eventueel kunnen optreden als gevolmachtigde namens het OONPAF;
- het verrichten van alle handelingen die met het voorgaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De stichting heeft duidelijk geen winstoogmerk. De stichting wil door het leven als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De aanvraag hiervoor ligt bij de Belastingdienst. Hiermee wordt ook een gunstige omstandigheid geschapen voor organisaties of individuen die de Nationaal Park organisatie willen steunen door middel van bijvoorbeeld giften.

Opbouw van dit jaarverslag

Het jaarverslag is opgebouwd uit vier hoofdstukken en meerdere bijlagen. Hoofdstuk 1 is de inleiding. In hoofdstuk 2 staan de activiteiten van het Overlegorgaan, in hoofdstuk 3 de activiteiten van de werkgroepen en in hoofdstuk 4 het overzicht van de financiën. In de bijlage zijn de OO leden vermeld, de uitwerking van de activiteiten en projecten van de werkgroepen en de begroting.

Etende aalscholver

"Vrijwilliger Jan Tuinstra had het geluk deze aalscholver (ielgoes) stoeiend met zijn vangst vast te leggen. Hij doet zijn naam op deze foto eer aan, maar kon de paling uiteindelijk niet behappen"

2. Het Overlegorgaan

In dit hoofdstuk staan de activiteiten van het Overlegorgaan.

Vergaderingen

Overlegorgaan
Het Overlegorgaan is in 2015 twee maal bijeen geweest: 30 april en 26 november. De belangrijkste onderwerpen voor die vergaderingen waren:

Landelijke ontwikkelingen:
Economische Zaken heeft op basis van de twee moties die in 2014 zijn ingediend een landelijk programma opgezet om de Nationale Parken beter op de kaart te zetten. In 2015 zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd om input te leveren en mee te denken. Het Dagelijks Bestuur heeft hier haar inzet geleverd.

Marketing activiteiten:
Uit het ontwikkelplan is de wens voortgekomen te investeren in Marketing en Communicatie, om te komen tot meer naamsbekendheid en daarmee meer mensen naar het park te trekken. Hiervoor is begin 2015 een onderzoek gestart. De doelstelling van dit project is het moderniseren van de marketing, hierbij goed aansluiting vinden bij het instrumentarium van de regionale marketing organisaties en de marketing organisatie van Friesland. Het project heeft uit twee delen bestaan, onderzoek en uitvoering. Het onderzoek is in 2015 afgerond. Dit heeft geresulteerd in een marketingstrategie.

Parallel aan het ontwikkelen van de strategie, is in 2015 ook al een start gemaakt met de uitvoering. Dit heeft al geleid tot enkele mooie producten, zoals de Opstapkrant die voor alle bezoekers aan het gebied beschikbaar is gesteld, en de deelname aan Fête de la Nature. Dit heeft tijdens het Pinksterweekend plaats gevonden. Dit is een landelijk evenement die wordt geïnitieerd door de Stichting Fête de la Nature. Deze stichting wil zo veel mogelijk mensen op een feestelijke en verrassende manier in contact brengen met de natuur in al haar diversiteit. Ze vragen ondernemers in heel Nederland activiteiten te koppelen aan dit evenement. Uit het project Gastvrij Nationaal Park De Alde Feanen is het idee gekomen hier een reeks activiteiten aan te koppelen met ondernemers in en om het gebied. Het was een succesvol weekend. Een mooi concreet resultaat!

Ondertekening convenant

"Hiermee bekrachtigen alle partners haar betrokkenheid bij het park en spreekt iedere partij haar steun uit voor de ontwikkelrichting van het park, welke staat beschreven in het ontwikkelplan 2015-2022"

Convenant ondertekent:
In ons ontwikkel plan hebben we afgesproken een convenant te ondertekenen waarin alle partijen hun commitment uitspreken over hun inzet voor het NP De Alde Feanen. Met het inrichten van de stichting bleek dit ook een goede aanvulling te zijn op de te maken statuten. De notaris heeft daarom ook meegekeken met de formulering van dit convenant. In het OO van 26 november zijn alle partijen over gegaan tot ondertekening van dit convenant. Een mooie mijlpaal!

Onderzoek naar de Vaarweg naar Drachten:
De provincie Fryslân en de gemeente Smallingerland onderzoeken de mogelijkheden om een optimale vaarverbinding aan te leggen van het Prinses Margrietkanaal naar de haven van Drachten. Het Prinses Margrietkanaal is onderdeel van het Europese netwerk voor de grootste binnenvaartschepen. De vaarweg naar de haven van Drachten is op dit moment niet geschikt voor deze grote schepen. In 2014 en 2015 heeft onder leiding van een projectgroep, een adviesbureau een verkenning gedaan naar een aantal mogelijkheden.

Het eindproduct hiervan is de KKBA, een Kengetallen Kosten Baten Analyse. Op basis van die bevindingen wordt een voorstel gedaan om vervolgonderzoek te doen naar het opwaarderen van de huidige vaarweg en twee alternatieve vaarroutes. Het doel is om op basis van deze onderzoeken tot een voorkeursvariant te komen.

Project Vaarweg Drachten

"Voor de aanvoer naar de haven worden de schepen steeds groter. De huidige vaarweg is daar niet op gebouwd"

Als Nationaal Park zijn we betrokken geweest bij dit proces. We participeren zowel in de projectgroep als de Stuurgroep, in de persoon van Frank Vogelpoel. In elke vergadering van het Overlegorgaan geven we hiervan de stand van zaken weer.

Leuk om te weten:

Bezoek Chinezen uit Chengdu: op dinsdag 22 september is een Chinese delegatie op bezoek geweest. Bij Stenden is een onderzoek gestart naar de kwaliteit en beheer van Nationale Parken in zowel Nederland als China. Centrale vraag daarbij is hoe we Nationale Parken aantrekkelijk maken voor bezoekers. Wij participeren in dat onderzoek. Aan de hand van presentaties en een rondvaart hebben we de delegatie laten horen en zien hoe wij het beheer, de vermarkting en de voorlichting en educatie uitvoeren en in balans houden.

Samenwerking met Accountantskantoor Propstra: voor het opmaken van de jaarrekening van de stichting zijn we op zoek gegaan naar een accountantskantoor. Die hebben we gevonden in de persoon van Accountantskantoor Propstra. Zij zijn bereid dit jaarlijks te doen. Ze bieden hun diensten aan als sponsoring in natura.

Uitbreiding grondgebied park: begin 2015 is door de Friese Milieu Federatie geopperd om het grondgebied van het Nationaal Park uit te breiden met het natuurgebied "De Kraenlannen". Het gebied past goed bij het Nationaal Park. De gebieden komen qua ontstaansgeschiedenis, vegetatie en fauna overeen. Daarnaast kent deze uitbreiding verschillende voordelen, zoals:

- De EHS is een streven naar een zo aaneengesloten structuur door Nederland te maken. De Kraenlannen en de Alde Feanen aaneensluiten zou hier in passen.
- Op de Kraenlannen is nauwelijks recreatieve druk, moeilijk toegankelijk en niet bevaarbaar.
- Door deze uitbreiding kan De Veenhoop zich prominenter presenteren als toegangspoort naar het gebied aan de zuidkant
- Opening van het Polder Hoofdkanaal, maakt ook de Kraenlannen meer toegankelijk en zichtbaar.
- Recratief genieten van de beide gebieden wordt ook beter mogelijk door ze onder hetzelfde regime van NP te brengen.
- De druk op de Alde Feanen kan misschien iets minder worden als de Kraenlannen wordt toegevoegd.

Onze eerste sponsor in natura

ACCOUNTANTSKANTOOR PROPSTRA

"Dé financiële coach voor de (para)medische sector en het MKB!"

Het dagelijks bestuur

Het Overlegorgaan heeft een dagelijks bestuur. Hierin hebben de volgende personen zitting:

- Sipke Swierstra: voorzitter
- Isabelle Diks: vertegenwoordiger van de bestuurders
- Frank Vogelpoel: vertegenwoordiger van de partijen in het gebied
- De Vries: vertegenwoordiger van de werkgroep BIM
- Fred de Jong: vertegenwoordiger van de werkgroep VER
- Riekes Lie: vertegenwoordiger van de werkgroep M&P
- John Haitsma: ambtelijk secretaris van het bestuur

Bloedrode Heidelibel

"De bloedrode heidelibel voelt zich thuis in het Nationaal Park De Alde Feanen. Hij houdt van gebieden met stilstaande tot langzaam stromende wateren en er dient voldoende onderwatervegetatie aanwezig te zijn met boven het water uitstekende planten als riet en bies"

Doel van het Dagelijks Bestuur is de voortgang op de dossiers slagvaardig te bewaken en het aanspreekpunt te zijn van het Overlegorgaan en haar omgeving.

In 2015 is het Dagelijks Bestuur 6 keer bijeen geweest. Deze frequentie was aanzienlijk lager dan vorig jaar, vanwege de ontwikkelingen rond de transitie in 2014. Naast de bijeenkomsten heeft de secretaris ook diverse updates rondgestuurd en gevraagd om reacties via de mail.

Naast de overleggen hebben DB leden in diverse gremia geparticipeerd en is ze bij diverse activiteiten aanwezig geweest, zoals Stuurgroep, projectgroep en klankbordgroep Vaarweg Drachten, Secretarissen overleg, Algemeen Bestuur SNP, bijeenkomsten van Netwerk Noordoost, werkgroep herinrichting Panhuyspoel en de klankbordgroep De Âld Dwinger.

Vertrokken en nieuwe leden

In 2015 heeft geen wisseling plaatsgevonden van OO leden. Wel hebben twee partijen aangegeven agenda lid te willen worden. Hierbij gaat het om It Wetterskip en HISWA/Recron. In de werkgroepen hebben wel enkele mutaties plaatsgevonden.

Landelijke en internationale ontwikkelingen

Het SNP

Het Samenwerkingsverband Nationale Parken is een netwerk van organisaties dat is betrokken bij het beheer en behoud van de nationale parken. Vanuit hun eigen expertise en bevoegdheden dragen zij bij aan de realisatie van topnatuur en topkwaliteit van de beleving van deze natuur in Nederland. In de Stichting SNP zijn deze organisaties verenigd. De Stichting SNP biedt een platform waar de verschillende partijen elkaar kunnen ontmoeten en expertise, ervaringen en ideeën kunnen uitwisselen. Ook het Nationaal Park De Alde Feanen participeert in dit samenwerkingsverband.

Het Algemeen bestuur van het SNP bestaat uit voorzitters van de 20 parken. Hier zijn niet alle parken bij aangesloten. Sinds de Rijksbrede bezuinigingen zijn enkele parken niet meer aangesloten. In 2015 in het AB 2 keer bij elkaar geweest. Belangrijkste onderwerpen waren het voortzetten van het samenwerkingsverband en het landelijke programma van EZ.

Rijksontwikkelingen

Vanaf 2013 ziet het Rijk de nationale parken en het nationale parken beleid niet langer meer als een Rijksverantwoordelijkheid. Dit heeft geleid tot het intrekken van de jaarlijkse bijdrage aan de 20 Nationale Parken in Nederland. Met het aantreden van een nieuwe Staatssecretaris werd erkend dat de werkelijkheid iets genuanceerder ligt. Op grond van een door het Rijk ondertekende IUCN resolutie is er sprake van een blijvende verantwoordelijkheid als het gaat om aanwijzing, uitbreiding en begrenzing van de Nationale Parken. Vanwege die verantwoordelijkheid zijn in 2014 twee moties ingediend. Die waren gericht op:

1. Het ongedaan maken van de korting op het landelijke budget voor communicatie en educatie van de nationale parken.
2. Het vergroten van de zichtbaarheid
3. Het faciliteren van nieuwe verdienmodellen
4. Het borgen van de natuur door de natuurkwaliteit te versterken.

Dit heeft het Rijk in 2015 ingevuld door het aanwijzen van een programmadirecteur (de heer Kees Lever) en het ter beschikking stellen van €1 miljoen. Het doel van het programma is de Nationale Parken beter op de kaart te zetten. Het programma valt onder het ministerie van EZ en gaat 3 jaar duren.

Om dit te bereiken is er een transitie nodig:
a) waarbij er een beweging komt van een focus op primair natuur en recreatie naar een integratie van beschermen, beleven, wonen, werken, infrastructuur en nieuwe markten
b) naar Nationale Parken waarin wisselwerking is tussen natuur(ontwikkeling) en de sociaaleconomische ontwikkeling
c) naar Nationale Parken als (internationaal) topmerk van de toekomst.
d) naar aanpassing van een aantal van de huidige Nationale Parken, of zelfs een aantal nieuwe Parken op langere termijn
e) naar slagvaardige samenwerkingsmodellen om deze beweging in gang te zetten.

Samenwerkingsverband Nationale Parken

In 2015 is met diverse betrokkenen van de 20 parken een inventarisatie gedaan op vier thema's:
– Economisch perspectief
– Belevingsperspectief
– Ruimtelijk perspectief
– Samenwerkingsperspectief
De thematrekkers hebben hun rapport opgeleverd. Op basis van de uitkomsten zijn ze nu bezig enkele pilots te definiëren, waarmee in 2016 kan worden proefgedraaid. Wij hebben onze belangstelling uitgesproken over de pilots merkversterking, recreatiemonitoring en doelgroepbeleving.

Europees netwerk

Als Nationaal Park zijn we aangesloten bij de Europarc Federatie. Dit is een netwerk voor Europese natuurgebieden en cultureel erfgoed. De federatie draagt bij aan het beheer van beschermde gebieden in Europa, door middel van internationale samenwerking, uitwisseling van ideeën en ervaringen en door het beïnvloeden van het Europese beleid. De Europarc Federatie streeft naar praktische natuurbescherming en duurzame ontwikkeling van de biodiversiteit in Europa. Het benadrukken van het belang van de milieu-, sociale en economische ontwikkeling van onze regio's, landen en de Europese samenleving.

Jaarlijks organiseert de federatie een conferentie. In 2015 is dit 26 en 27 oktober georganiseerd in Regensburg Duitsland. Meer dan 180 leden hebben hier aan deelgenomen, uit meer dan 30 landen.

EUROPARC
CONFERENCE 2015
October 26th - 27th
Regensburg, Germany

3. De werkgroepen

In dit hoofdstuk staan de activiteiten van de werkgroepen van het Overlegorgaan. Het Overlegorgaan heeft werkgroepen ingesteld om zich te laten adviseren over specifieke inhoudelijke aspecten die in het Nationaal Park aan de orde zijn.

Voorlichting, Educatie & Recreatie

Vergaderingen

De werkgroep VER is in 2015 twee keer bijeen geweest in brede samenstelling. In de bijeenkomst op 15 april stond de nadere uitwerking van de organisatiestructuur en de toekomstige rol van de werkgroep VER binnen deze nieuwe organisatie centraal. Besloten is dat de werkgroep VER in brede samenstelling 2 keer per jaar bijeen komt (voorjaar en najaar). In het voorjaar staan de behaalde resultaten van het jaar daarvoor centraal, in de najaarsvergadering ligt de nadruk op het werkplan voor het volgende jaar.

In de vergadering van 6 oktober stond de nieuwe marketingstrategie en de voorlopige begroting 2016 prominent op de agenda. In deze vergadering bleek dat de financiële middelen voor 2016 beperkt waren en dat er, naast een aantal reguliere taken, op dat moment geen middelen voor handen waren voor nieuwe projecten. De urgentie om samen op zoek te gaan naar nieuwe financieringsstromen werd eens te meer zeer duidelijk.

Naast de brede Werkgroep VER, is er in 2015 gestart met een kleine projectgroep bestaande uit de Secretaris NP De Alde Feanen (Dhr. S. J. Haitsma), de beheerder van het bezoekerscentrum (Dhr. S. Laarman), een vertegenwoordiger vanuit Toeristenbureau Earnewâld (Dhr. R. Janssen) en de Coördinator V&E (Dhr. J. de Bruin). Deze club heeft eens per kwartaal overleg over lopende zaken.

Samenstelling VER

In 2015 werd het voorzitterschap van de Werkgroep VER vervuld door de heer F. de Jong (regiodirecteur Noord IVN) en het secretariaat werd vervuld door de heer J. de Bruin (IVN). De volgende leden hadden zitting in de werkgroep:

De heer F. de Jong	IVN, Voorzitter
De heer J. de Bruin	IVN, Secretaris (Coördinator V&E)
De heer S.J. Haitsma	Provincie Fryslân
De heer J. Veldboom	Toeristische ondernemers
De heer J. Woudstra	Watersportverbond Noord
De heer. J. Kooistra	ANWB
De heer A. Huitema	It Fryske Gea
De heer A.M.S. Laarman	It Fryske Gea (Beheerder bezoekerscentrum)
De heer S. Porte	Dorpsbelangen Grou, Wergea & Warten
Mevrouw E. van der Velde	It Fryske Gea (Medewerker V&E)
De heer C. Herrema	Dorpsbelangen Earnewâld, Aldegea, De Veenhoop & Goëngahuizen)
De heer R. Janssen	Toeristenbureau Earnewâld
Mevrouw J. Breembroek	Gemeente Tytsjerksteradiel
De heer W. Jans	Gemeente Smallingerland
Mevrouw H. van der Werff	Gemeente Leeuwarden
Mevrouw S. Hofstede	De Marrekrite

Mutaties 2015

Mevrouw H. van der Werff is opvolgster van mevr. J. Wiersema (Gemeente Boarnsterhim)

Activiteiten en resultaten

In onderstaande een opsomming van de diverse activiteiten op het gebied van Voorlichting & Educatie van het Nationaal Park De Alde Feanen:

Challenge

In 2015 werd voor de derde keer De Alde Feanen Challenge georganiseerd. Een adventure race dwars door het prachtige Nationaal Park De Alde Feanen. Teams, bestaande uit twee personen, gaan kanoën, mountainbiken, hardlopen en zwemmen. De Challenge is opgesplitst in een 9-uurs en een 6-uurs. In totaal deden 69 teams mee aan de challenge. Dankzij de enorme vrijwillige inzet van drie ervaren outdoor sporters (Dhr. W. Jager, Dhr. B. van Dijk & Dhr. C. Boschma) leverde dit evenement ook in financiële zin een positief resultaat op van enkele honderden euro's.

Alde Feanen Challenge voor scholieren

IVN en De Twirre hebben in 2015 twee keer een pilot van dit project uitgevoerd. Hieraan hebben 2 scholen uit de onderbouw van het voortgezet onderwijs deelgenomen met in totaal 150 leerlingen. In een aantal voorbereidende lessen op school zijn ze aan de slag gegaan met sport en het opstellen en uitvoeren van een sponsorplan. Daarna zijn ze met elkaar de sportieve strijd aangegaan in Nationaal Park de Alde Feanen. Met dit programma willen we het bewegen onder jongeren stimuleren. De sponsorplannen hebben er toe geleid dat elke school enige honderden Euro's voor het Nationaal Park De Alde Feanen bijeen gebracht heeft!

Rond het vuur tijdens de open dag

"Brood leren bakken met deeg aan een stok boven een vuur"

Dag van het Nationaal Park

Op zondag 7 juni werd de Dag van het Nationaal Park in combinatie met de open dag van het bezoekerscentrum gehouden. Bezoekers konden deelnemen aan vaarexcursies en verschillende demonstraties zoals palingroken en riet snijden. Ook voor de kinderen was er genoeg te beleven, zoals broodjes bakken bij het kampvuur, knutselen, survivalbaan, springkussen en waterballonnen lopen. In totaal kwamen meer dan 2.500 mensen op de Dag van het Nationaal Park af.

Op Stap krant

In 2015 is de Informatiekrant Nationaal Park De Alde Feanen verruild voor een meer toeristische Op Stap krant. Het Nationaal Park heeft in het ontwikkelplan aangegeven zich meer te willen richten op samenwerking met de lokale ondernemers en de bezoekers nog gerichter te willen informeren. De op Stap krant is dan ook met name gericht op de bezoeker van het gebied en geeft die bezoeker vele praktische tips en adviezen voor een onvergetelijke beleving in het Nationaal Park. Deze full color krant (oplage 22.500) is via de ondernemers en toeristische informatiepunten wijd verspreid in de regio. Zowel bezoekers als ondernemers reageerden zeer positief op dit nieuwe product.

Activiteitenkalender

In het verslagjaar werd wederom een activiteitenkalender gemaakt. Gedurende het jaar werden 6.000 exemplaren uitgedeeld. Op de kalender staan de excursies van It Fryske Gea en bestonden uit vaar-, wandel-, fiets-, kano-, en jeugdexcursies. Maar ook bijzondere excursies, zoals een fotografieworkshop op een skûtsje.

Foldermateriaal en toeristische kaart

Het bezoekerscentrum gaf in het verslagjaar een aantal folders uit. De folders bestonden uit een algemene folder van het bezoekerscentrum, rugzakfolder van alle rugzakroutes, gezinsfolder met alle activiteiten voor gezinnen.

Naast deze folders konden bezoekers ook folders over Nationaal Par De Alde Feanen in het Nederlands, Duits en Engels meenemen.

Waterdiertjes vangen

"Na de suvivalbaan tot rust komen in de zoektocht naar de natuur. Een geweldige ervaring voor jong en oud"

Draagvlak activiteiten

Het creëren van draagvlak heeft zich in 2015 vooral gericht op de samenwerking met marketeers en ondernemers. Zo heeft het Nationaal Park op 9 juni een kennismakingsexcursie georganiseerd voor de marketeers in en rond De Alde Feanen. Hieraan is door 12 personen deelgenomen. Zij hebben middels een bezoek aan het bezoekerscentrum en een veldbezoek een goede indruk gekregen van wat het Nationaal Park de bezoeker allemaal te bieden heeft. Deze informatie kunnen ze meenemen in hun eigen informatievoorziening. Dit was een eerste stap op weg naar meer samenwerking in de komende jaren. We hebben afgesproken eenmaal per jaar op deze manier samen te komen.

Met het opheffen van de Informatiekrant is een belangrijk informatiekanaal richting bewoners komen te vervallen. Daarmee is de website van het Nationaal Park nu het belangrijkste communicatiemiddel richting deze groep. In 2015 is gestart met de uitgave van een digitale nieuwsbrief voor geïnteresseerden. In 2015 is dezen nieuwsbrief eenmalig verschenen. De komende jaren hopen we dat deze nieuwsbrief kan uitgroeien tot een belangrijk middel om omwonenden te informeren over het reilen en zeilen van het Nationaal Park.

Excursies en activiteiten

Vanuit het bezoekerscentrum wordt elk jaar een activiteitenkalender met een breed excursieaanbod gerealiseerd. In totaal 177 excursies, waaronder kano-, vaar-, wandel-, fiets- en jeugdexcursies. Op deze excursies kwamen gezamenlijk 2631 deelnemers af. Het merendeel (1.653) hiervan zijn vaarexcursies op de boot op zonne-energie de Blaustirns. Naast deze georganiseerde excursies zijn er nog de excursies op aanvraag. Hierbij gaat het om familie-, bedrijfs- of andere groepsuitjes. In 2015 waren er 135 van dergelijke excursies op aanvraag, waarvan maar liefst 91 vaarexcursies met de Blaustirns. Hier deden 3353 deelnemers aan mee. Beide bovenstaande aantallen zijn exclusief schoolreizen, scholenprojecten en kinderfeestjes, maar inclusief jeugdmiddagen georganiseerd vanuit het bezoekerscentrum.

Educatie in het water

"Tijdens een warme dag lekker in het water lopen op zoek naar de diversiteit aan planten in het water"

Jeugd en jongeren

Schoolreizen Nationaal Park De Alde Feanen biedt in de maanden mei, juni, juli, augustus en september (zomervakantie uitgezonderd) een dag vullend schoolreisprogramma aan voor kinderen uit groep 3 t/m 8 van het basisonderwijs. Dit zogenaamde "Survival Schoolreisje" is een combinatie van natuureducatie en survival. In 2015 namen er 2.290 leerlingen aan deel.

Schoolproject Natuurspeuren (in samenwerking met Arriva en natuurmuseum)
Sinds 2014 is het 'Scholenproject Natuurspeuren' een terugkerend dagprogramma voor leerlingen uit de gemeente Leeuwarden. Dit scholenproject is een mooie samenwerking tussen het Natuurmuseum Fryslân, It Fryske Gea en Arriva. Waarbij Arriva het busvervoer verzorgd van de school naar het museum, daarna van het museum naar het Nationaal Park om de klas vervolgens weer terug te brengen naar school. In 2015 deden hier 94 leerlingen aan mee van drie verschillende scholen.

Rugzakroutes en kinderfeestjes

In Nationaal Park De Alde Feanen zijn diverse educatieve rugzakroutes uitgezet. Voor elke leeftijd is er een route.
In 2015 werd vanuit het Life+ project het "Fûgelpaad" toegevoegd voor kinderen in de leeftijd van 7 t/m 12 jaar. In 2015 liepen 1.170 kinderen een rugzakroute. Hieronder zijn veel kinderfeestjes. We merken dat de vraag naar kinderfeestjes nog steeds groeit.

Actief in de natuur

“Op diverse manier over het water klauteren en slingeren en uiteindelijk natuurlijk zwemmen”

Scholen voor duurzaamheid

In opdracht van Nationaal Park De Alde Feanen hebben 46 leerlingen (Piter Jelles Montessori High School, Leeuwarden) zich gebogen over het huidige watersysteem in het park. Doel van de opdracht was leerlingen kennis te laten maken met het Nationaal Park en hen bewust te laten worden van de verscheidende belangen die er spelen op het vlak van natuur, landbouw en recreatie. Op maandag 26 oktober reikte Jörgen de Bruin (coördinator Voorlichting en Educatie NP De Alde Feanen) op school de opdracht uit aan beide tweede klassen. Deze stelde dat het watersysteem kwetsbaar is: men wil geen overstromingen, maar er moet ook voldoende zoet water zijn voor natuur, recreatie en landbouw. Diezelfde middag reisde het hele gezelschap af naar De Alde Feanen. Om onder begeleiding van twee gidsen het gebied met eigen zintuigen te verkennen. Op school hebben de leerlingen zich verenigd in twee adviesbureaus. Gedurende een periode van 6 weken verdiepten de jonge adviseurs zich in het watersysteem en de bijbehorende knelpunten en (soms conflicterende) belangen. Eén adviesbureau heeft op eigen initiatief en gelegenheid - in het kader van hun onderzoek - het gebied nog een extra bezoek gebracht. De leerlingen - tijdens het project begeleid door 6 docenten - presenteerden op dinsdagmiddag 8 december in het auditorium van het Van Hall Instituut hun adviezen en aanbevelingen aan de opdrachtgever, docenten, ouders en andere belangstellenden. De presentaties waren kwalitatief sterk, zowel inhoudelijk als visueel. Dit project is uitgevoerd door IVN.

Beheer, Inrichting en Monitoring

Vergaderingen

De werkgroep BIM is in 2015 drie keer bijeen geweest in brede samenstelling. In de bijeenkomst op 1 april 2015 stond de nadere uitwerking van de organisatiestructuur en de toekomstige rol van de werkgroep BIM binnen deze nieuwe organisatie centraal. Besloten is dat de werkgroep BIM in brede samenstelling 2 keer per jaar bijeen komt (voorjaar en najaar). In het voorjaar staan de behaalde resultaten van het jaar daarvoor centraal, in de najaarsvergadering ligt de nadruk op het werkplan voor het volgende jaar.

Om gebaseerd op het ontwikkelplan de projecten voor 2015/2016 helder te krijgen is er op 3 juni 2015 een extra BIM-overleg geweest.

In de vergadering van 28 oktober 2015 stond de nieuwe marketingstrategie en de voorlopige begroting 2016 prominent op de agenda. In deze vergadering bleek dat de financiële middelen voor 2016 beperkt waren en dat er, naast een aantal reguliere taken, op dat moment geen middelen voor handen waren voor nieuwe projecten. De urgentie om samen op zoek te gaan naar nieuwe financieringsstromen werd eens te meer duidelijk.

Naast de brede Werkgroep BIM, is er in 2015 gestart met een kleine projectgroep bestaande uit de voorzitter van de werkgroep (Dhr. H. de Vries), de secretaris (Dhr. G. van den Burg) en de secretaris NP De Alde Feanen (Dhr. S. J. Haitsma). Deze groep heeft in principe eens per kwartaal overleg over lopende zaken. Deze groep is 2015 één keer bij elkaar geweest.

Samenstelling

In 2015 werd het voorzitterschap van de Werkgroep BIM vervuld door de heer H. de Vries (directeur IFG) en het secretariaat werd vervuld door de heer G. van der Burg (IFG). De volgende leden hadden zitting in de werkgroep:

Steenrode heidelibel

"De steenrode heidelibel komt vooral voor op plaatsen met een goed ontwikkelde oevervegetatie"

H. de Vries (voorzitter)	It Fryske Gea, voorzitter
G. van der Burg	It Fryske Gea, secretaris
J. Haitsma	NP De Alde Feanen
A. Visser, afgetreden en vervangen door mevr. A. Middeldorp	Dorpsbelang Earnewâld en De Feanhoop
H. de Groot	Dorpsbelang Warten, Wergea en Grou
D. Visser	Gemeente Tytsjerksteradiel
W. Jans	Gemeente Smallingerland
G. de Boer	Gemeente Leeuwarden
H. Valk	Provincie Fryslân
O. Wijnen	Vereniging Princehof
J. de Bruin	IVN
U. Postma	Vereniging van rietsnijders
J. Spijkstra	Beroepsbinnenvisserij

Mutaties

De volgende mutaties hebben in 2015 plaatsgevonden: A. Visser (dorpsbelang Earnewâld/ De Feanhoop) is vervangen door mevr. A. Middeldorp

Beheer

Algemeen

Het voorjaar van 2015 kwam maar niet op gang, dit in tegenstelling tot 2014. Door het koude en droge voorjaar kwam de grasgroei in de diverse hooilanden laat op gang. Voor de weidevogels pakte dit gunstig uit. Met name aan de

Prikwei was er, mede als gevolg van de aanleg van plasdrasgreppels weer een serieuze populatie weidevogels aanwezig. De hooioogst kwam laat op gang maar kende een goede zomer. Ondanks dat vrijwel alles geoogst kon worden tot een goed product bleef de hoeveelheid pakken hooi achter. De herfst was zeer nat waardoor het werk in het veld soms zeer lastig was.

LIFE, Booming Business

Na in 2014 vollop met de voorbereidingen te zijn gestart werd op 30 januari 2015 werd onder leiding van gedeputeerde Johannes Kramer officieel de 'eerste schop in de grond gezet' voor wat betreft het LIFE-project. Zo werd langs de Folkertsleat door enkele genodigden het eerste stukje verruigd rietland met de hand geplagd.

Herstel veenmosrietland

In de periode januari-maart werden door A. de Jonge uit Sint Jansklooster diverse zaag- en plagwerkzaamheden uitgevoerd in de 4-Mêd, It Japkelân, De Bysitter en De Fok aan de Folkertsleat. Hierdoor is in deze verruigde en verboste rietlanden weer openheid ontstaan en is er perspectief voor het herstel van het zeldzame habitattype veenmosrietland.

Freek Vonk op bezoek in het park

Podcast Freek Vonk

Op 21 mei 2015 werd in dit kader vervolgens tijdens een feestelijk persmoment de audiovaarroute (podcast) met Freek Vonk officieel gelanceerd. Deze route leidt mensen al varend door de De Alde Feanen en langs de projectlocaties waarbij Freek Vonk en beheerder Germ van der Burg vertellen over de natuurwaarden die men kan tegenkomen. Kinderen van de Master Frankesskoalle uit Earnewâld startten het eerste fragment. Deze podcast is vanaf nu gratis te downloaden.

Vooroever Grutte Krite

In de herfst van 2015 is het LIFE-project verder uitgebreid met de start van het realiseren van de vooroever aan de oostzijde van de Grutte Krite door Van der Meulen, Woudsend. De vooroever moet verdere afslag aan de Halbertsma Petten voorkomen en zorgen voor extra oppervlakte ondiep water met waterriet en waterplanten.

Herstel waterriet

Op de locaties Headamskampen, Lytse Saiterpolder, Koaiskrite en Polder vd Berg is aannemerscombinatie Krinkels en Tebezo in november gestart met het realiseren van waterriet in deze ondergelopen polders. Hiervoor zijn de oude zomerkaden vrijgesteld van bomen en struweel en vervolgens opnieuw opgehoogd. Daarnaast is er veel riet in aangebracht door aanplant of transplantatie van rietzoden. Om de rietontwikkeling op gang te brengen is het nodig om het peil goed te kunnen sturen. Hiervoor worden in de polders diverse inlaten, overstorten en enkele molentjes gerealiseerd.

Uit nader bodem- en grondwateronderzoek is gebleken dat herinrichting van de voormalige stortplaats in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) noodzakelijk is. De kwaliteit van het plaatselijke grondwater overschrijdt samenstellingswaarden zodanig dat er namelijk sprake is van een ernstig geval van grondwaterverontreiniging. De herinrichting houdt concreet in dat er beschermingsmaatregelen en -voorzieningen op en bij het stort moeten worden aangebracht. Deze maatregelen worden getoetst worden aan humane-, ecologische- en verspreidingsrisico's. Tijdens bestuurlijk overleg tussen de provincie Fryslân, It Fryske Gea en gemeente Leeuwarden, d.d. 8 oktober 2014, is een zogenaamde voorkeursvariant voor de herinrichting vastgesteld waarin deze risico's geborgd zijn. Dit heeft vervolgens geresulteerd in een beheers- en monitoringsvariant, uitgewerkt door ingenieursbureau Witteveen & Bos te

Deventer. In het bijgaande rapport is deze voorkeursvariant voor herinrichting van het stort uitgewerkt en bied ik u ter kennisgeving aan.

Herstel Helofytenfilter Koopmans Aldfean

In de herfst van 2015 werd ook door A. de Jonge gestart met het herstel van het helofytenfilter in Koopmans Aldfean. Dit ging gepaard met het verwijderen van behoorlijk wat bos en struweel in combinatie met het plaggen van rietland, het herstel van oude slenken en het graven van nieuwe slenken. Alle bovengenoemde werkzaamheden zullen in de loop van 2015/2016 worden afgerond.

Otterknelpunt Headammen

Na het ontdekken van een risicovolle oversteekplaats voor otters zijn er op 6 januari door Directeur drs. Henk de Vries van It Fryske Gea en de heer K.D.E. Bolhuis, bestuurslid van de stichting Ynnatura waarschuwingsborden voor de otter geplaatst aan De Headammen. De borden hebben als doel weggebruikers te waarschuwen voor overstekende otters en bij hen voorbaat vaart te laten minderen. Door bovenstaande actie vraagt It Fryske Gea aandacht voor het probleem dat otters nog te veel worden doodgereden. Daarnaast is het een eerste stap naar een structurele oplossing op deze risicolocaties.

Fryske Guozzeoanpak

In het kader van de Fryske Guozzeoanpak werden in district Midden diverse maatregelen uitgevoerd om het zomerganzenbestand (vnl. Grauwe Gans) te beperken. Zo werden er voor het 5^{e} achtereenvolgende jaar in diverse terreinen ganzeneieren geprikt. Naast het prikken van eieren werden er in februari 2015 ook koppelvormende Grauwe Ganzen geschoten in de terreinen van It Fryske Gea. Hierbij werden eveneens exoten zoals Nijlgans, Canadadese Gans en Soepgans meegenomen. In De Alde Feanen werden hierbij in totaal 160 ganzen geschoten.
Naast het prikken van eieren en afschot van koppelvormende ganzen werd in De Alde Feanen door Duke Faunabeheer op 5 juni een vangactie uitgevoerd waarbij ruiende ganzen werden gevangen en gedood. Hierbij werden 1574 ganzen gevangen en gedood met CO2.

Goede samenwerking De Marrekrite

Door een gezamenlijke aanpak tussen It Fryske Gea en De Marrekrite zijn alle Marrekrite-aanlegplaatsen in De Alde Feanen voorzien van nieuwe bebording. Hierbij zijn de borden van Marrekrite en terreineigenaar It Fryske Gea gecombineerd op één paal. Dit geeft duidelijkheid en een nette uitstraling. Daarnaast zijn, goed overleg met It Fryske Gea, door De Marrekrite diverse aanlegplaatsen aangepakt. Zo zijn op de Saiterpetten diverse nieuwe T-steigers aangelegd en zijn ligplaatsen aan de Rûne Sâne en Kop fan Jacobi vervangen door duurzame betonnen damwand en opnieuw aangevuld.

Herstel zomerkaden door RWE

Naast het herstel van enkele rietlanden en de aanpak van de detailontwatering op De Wyldlannen in 2014 is in 2015 een laatste RWE-project uitgevoerd. Door financiering van RWE kon Jelle Bijlsma B.V. in de herfst van 2015 grote delen van de te lage zomerkade van de zomerpolders Headamskampen en De Wyldlannen herstellen en ophogen. Hiervoor is er op diverse plaatsen bos en struweel verwijderd om vervolgens de kade op te kunnen hogen met klei. De klei werd per schip van elders aangevoerd en met kleine rupsdumpers ter plaatse gebracht.

Nieuw gemaal en start herinrichting De Burd

In het kader van de Herinrichting Swette-De Burd is beging september op De Burd bij Grou het nieuwe gemaal in gebruik genomen. Daarnaast werd dit

moment gebruikt om de verdere inrichting op De Burd een feestelijke start te geven. In 2015 is Vos, Ruinerwold gestart met het herinrichtingen van het weidevogelgrasland. In 2016 zal gestart worden met de aanleg van nieuwe kaden rondom eiland De Burd en zal de doorgraving en realisatie van het eiland op de Sûderburd doorgang vinden.

Paneel vliegtuigcrash onthuld

Op 5 september is aan de Lange Sleat een informatiepaneel onthuld ter nagedachtenis aan de crash van een Lancaster bommenwerper op 5 september 1942. In nauwe samenwerking tussen It Fryske Gea en de SMAMF hebben de inzittenden een naam en gezicht gekregen en is de gebeurtenis geschetst op een informatiepaneel. Bij de onthulling waren vele nabestaanden aanwezig uit Australië, Canada en Groot Brittannië. Ook was er een delegatie van de Royal Airforce aanwezig uit Groot Brittannië.

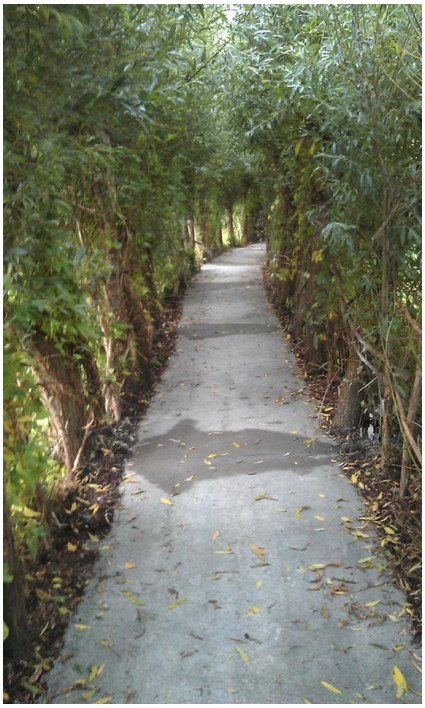

Betonpad JDP en vlonders vernieuwd

In de nazomer is het houtsnipperpad naar de alom bekende vogelhut van de Jan Durkspolder vervangen door een 110 meter lang betonpad. Ook is de lange houten vlonder in vernieuwd. Hierdoor is het nu ook zeer eenvoudig voor mindervaliden om te kunnen genieten van de diverse rustende, pleisterende en broedende vogels die hier te zien zijn. Dit project is mogelijk gemaakt door o.a. Ynnatura.

Sanering Ald Dwinger

Uit nader bodem- en grondwateronderzoek is gebleken dat herinrichting van de voormalige stortplaats Ald Dwinger in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) noodzakelijk is. De kwaliteit van het plaatselijke grondwater overschrijdt samenstellingswaarden zodanig dat er namelijk sprake is van een ernstig geval van grondwaterverontreiniging. De herinrichting houdt concreet in dat er beschermingsmaatregelen en -voorzieningen op en bij het stort moeten worden aangebracht. Deze maatregelen worden getoetst worden aan humane-, ecologische- en verspreidingsrisico's.

Tijdens bestuurlijk overleg tussen de provincie Fryslân, It Fryske Gea en gemeente Leeuwarden, d.d. 8 oktober 2014, is een zogenaamde voorkeursvariant voor de herinrichting vastgesteld waarin deze risico's geborgd zijn. Dit heeft vervolgens geresulteerd in een beheers- en monitoringsvariant, uitgewerkt door ingenieursbureau Witteveen en Bos te Deventer. Dit wil zeggen dat het oude stort wordt 'ingepakt' en periodiek wordt gemonitord wat er qua verontreiniging gebeurd. Het 'inpakken' van het oude stort wordt momenteel uitgewerkt in bestek zodat in 2016 in het veld gestart kan worden met de werkzaamheden.

Marketing en Promotie

Bezoekerscentrum

"Het bezoekerscentrum is het middelpunt van alle activiteiten die zich afspelen in het Nationaal Park"

Taken van de werkgroep

Geconcludeerd is dat Marketing & Promotie een specifieke deskundigheid en inzet vergt, hetgeen een aparte werkgroep rechtvaardigt. Taken van de werkgroep zijn:

- Realisatie marketingplan voor NP De Alde Feanen: een actief document dat jaarlijks wordt geëvalueerd en bijgesteld
- Het OO adviseren over het vermarkten van het park en mogelijke verdienmodellen daarbij.
- Zorgen voor draagvlak voor Marketing en Promotie in de streek.
- Het betrekken en meenemen van de hele streek in de plannen en richting.
- Verwerven van gelden voor het behalen en ondersteunen van de doelstellingen van het NP De Alde Feanen.
- Participeren in de drie streken.

Vergaderingen

In 2015 is het nog niet gelukt invulling te geven aan de werkgroep Marketing en Promotie. Eind 2015 zijn wel gesprekken geweest met enkele personen. De samenstelling van de werkgroep zal bestaan uit ondernemers uit verschillende dorpen, een marketeer, secretaris en voorzitter. Uitgangspunt is begin 2016 hiermee te starten.

Activiteiten

Begin 2015 is onderzoek gedaan naar de marketing en promotie van het gebied. Doel was te komen tot een marketingstrategie. Deze strategie is net voor de zomer 2015 opgeleverd. Zie voor een samenvatting bijlage 2.

Op basis van die strategie is in 2015 ook al een start gemaakt met het uitvoeren van enkele marketingproducten. Samen met ondernemers zijn deze producten ontwikkeld. In 2015 heeft dit geleid tot een Opstapkrant en de aansluiting op het landelijke programma Fête de la Nature. Verder is een start gemaakt met enkele producten die ingezet worden in de zomer van 2016. Hierbij gaat het om de volgende producten.

Project 1: inspiratiekaart – januari tot en met april 2016

Samen met ondernemers uit de omliggende dorpen gaan we aan de slag met een inspiratiekaart voor het Nationaal Park De Alde Feanen. Deze kaart is bedoeld voor toeristen die in het gebied vakantie vieren, maar de kaart is ook uitermate geschikt voor de dagrecreant. Op de kaart komen zogenaamde Points of Interests. Denk hierbij aan leuk activiteiten, eetgelegenheden, musea en hotspots voor kinderen. Daarnaast is er ruimte om fiets-, vaar- en wandelroutes in te tekenen. Tot slot kan er verwezen worden naar de diverse evenementen en excursies die in het gebied worden georganiseerd.

In overleg met de ondernemers, It Fryske Gea en IVN wordt gekeken in welke vorm de kaart geproduceerd gaat worden. Misschien wordt de kaart een middel op zich, misschien wordt de kaart ook wel geïntegreerd in de opstapkrant. Uiteraard zal de verzamelde informatie ook digitaal getoond moeten worden. *Bij dit project helpt Pilat Advies bij het verzamelen van content, de productie en de verspreiding.*

Project 2: Evenement - januari tot en met mei 2016

Vorig jaar deed Nationaal Park De Alde Feanen voor het eerst mee aan het landelijke evenement Fete de la Nature. Deelnemende ondernemers openden met Pinksteren hun deuren en het gezamenlijke programma werd verspreid in de regio. Deze vorm van samenwerken beviel de ondernemers goed.

Samen met deze ondernemers, It Fryske Gea en IVN wordt gekeken wat voor dit jaar de beste vorm is voor een gezamenlijk evenement. Het evenement gaat plaatsvinden in het weekend van 21 en 22 mei. Ook de open dag van het bezoekerscentrum is nu in dat weekend. Daarmee slaan we als gebied de deuren open naar omwonenden en andere gasten. Ondernemers bieden diverse arrangementen aan, gratis of tegen een kleine vergoeding. De arrangementen zijn allemaal gericht op realiseren van een optimale beleving van de natuur.
*Bij dit project helpt Pilat Advies bij de organisatie van het evenement, programmering, c*ommunicatie en persaandacht.

Project 3: Evenementenkalender – april tot en met september 2016
In het park worden diverse activiteiten en excursies georganiseerd. Daarnaast is er in de omliggende dorpen ook het nodige vertier. Het doel is om in 2016 alle evenementen op een rijtje te krijgen. Dit overzicht wordt in ieder geval digitaal getoond en verspreid. Wellicht zijn er ook mogelijkheden om de evenementen via print te verspreiden. De behoeften van de ondernemers zijn hierin leidend.
Bij dit project verzamelt Pilat Advies alle evenementen en activiteiten en we helpen bij de (digitale) productie en verspreiding van het overzicht.

Project 4: BloggersEvent – juli tot en met september 2016
Nodig diverse TravelBloggers uit, verwen ze een weekend lang en je krijgt enorm veel aandacht op internet. In Nationaal Park Lauwersmeer hebben we dit evenement reeds tweemaal georganiseerd. De laatste editie bereikte we met de #belm15 ruim 200.000 unieke Twitter- en Instagramaccounts, 60 gevarieerde en positieve artikelen over het gebied en alle leuke dingen die er te doen zijn. Hetzelfde concept gaan we toepassen in Nationaal Park De Alde Feanen. Samen met ondernemers, It Fryske Gea en IVN stellen we een programma samen, nodigen we relevante bloggers uit en hopen we een prachtig mooi weekend voor potentiele ambassadeurs van het gebied te organiseren *Bij dit project helpt Pilat Advies bij de organisatie, coördinatie en uiteindelijke realisatie van het BloggersEvent.*

Project 5: Symposium i.v.m. 10 jarig bestaan – september/oktober 2016
In 2016 viert het Nationaal Park De Alde Feanen haar tweede lustrum. Het Overlegorgaan Nationaal Park wil dat belangrijke moment niet ongemerkt voorbij laten gaan. Om een moment van ‘markering’ voor te kunnen bereiden wordt in klein comité een symposium voorbereid. Het symposium is bedoeld voor relaties van het Nationaal Park uit de regio en daarbuiten. De doelgroepen zijn ambtenaren en bestuurders van overheden, maatschappelijke organisaties, de toeristische sector, collega’s uit het stelsel Nationale Parken en omwonenden. Als titel willen we kiezen voor “Nationaal Park De Alde Feanen, samen op weg naar een sterk merk”. We willen de dag begin met een actieve gebiedsexcursie door De Alde Feanen. De excursie is bedoeld voor omwonenden en gasten die graag kennis willen maken met het gebied vanuit verassende elementen, uit de koker van ideeën van de lokale toeristische ondernemers. De excursies willen we opzetten i.s.m. lokale ondernemers opzetten, waarbij omwonenden en gasten langs gaan bij een aantal ondernemers, die diverse activiteiten aanbieden, iets over hun bedrijf vertellen en hoe zij hun toekomst zien in Nationaal Park De Alde Feanen. Waarbij “een sterk merk” en “gastvrijheid” de kernthema’s zijn. Voor de middag willen we Johannes Kramer, gedeputeerde Provincie Fryslân, uitnodigen om te vertellen over het belang van Nationale Parken en hun betekenis voor Natuur & Economie in provinciaal perspectief. Verder laten we mensen aan het woord die kennis hebben op het gebied van Gastheerschap, Branding en ondernemen in een Nationaal Park, met een doorkijkje naar het buitenland.
Bij dit project helpt communicatiebureau Noordtij en IVN bij de organisatie en uitvoering van het project.

Monitoring

Om accuraat te kunnen inspelen op ontwikkelingen op ingezet beleid op het gebied van beheer, recreatie, educatie en marketing is het van belang dat er monitoring plaatsvindt in en rond het gebied van de Alde Feanen.
De natuurmonitoring wordt uitgevoerd door It Fryske Gea (al dan niet met behulp van externe onderzoeksinstellingen), de Provincie en het Waterschap. Deze monitoring is van belang in verband met de subsidiëring van delen van het beheer en uitvoering. Echter ook om de ontwikkeling te volgen van ingezette maatregelen in het kader van Natura 2000, het LIFE-project en de KRW (Kader Richtlijn Water).

Op het gebied van recreatieontwikkeling worden deels door de Provincie en deels door het Nationaal Park de Alde Feanen zelf gemonitord. In 2015 is geen uitgebreide recreatiemonitoring in het gebied uitgevoerd. Wel wordt er binnen het Bezoekerscentrum bijgehouden hoe het bezoekende publiek gebruik maakt op de aangeboden excursies en activiteiten.

Aantallen Bezoekers
Ook dit jaar is het opvallend dat het aantal bezoekers aan het Bezoekerscentrum (ca. 40.000) en de Website (rond de 42.000) stabiel blijft ten opzichte van de 3 voorgaande jaren.

Het aantal bezoekers aan het gebied zelf is slecht te meten doordat het gebied van vele kanten te benaderen is, zowel over de weg als over water. Eens in de twee jaar proberen we dit te meten door feitstellingen. In 2015 zijn deze tellingen helaas niet gemeten.

Recreatievaart rond de Alde Feanen
Cijfers over de intensiteit van de recreatievaart in de Alde Feanen zijn maar heel beperkt beschikbaar. Het registreren van vaartuigen gebeurt alleen bij bruggen waar de brugwachter de brug moet openen om vaartuigen te laten passeren. Vaartuigen die onder een gesloten brug door kunnen varen worden niet geteld. De bruggen in Wergea en Warten zijn lage bruggen die voor de meeste boten wel geopend moet worden, de Hooidambrug is een hoge brug waar een deel van de recreatievaart onderdoor kan varen zonder dat de brug open hoeft. De waarde van deze getallen zit in de trend, niet om de absolute getallen.

Het aantal passages bij deze drie bruggen geeft voor 2015 wat een gevarieerd beeld. Bij Warten was het aantal passages fors hoger dan in het voorgaande jaar. Er werden bijna 14 duizend passages geregistreerd, tweeduizend meer dan in 2014. Bij Wergea was echter een afname van 500 passages. Bij de Hooidambrug was het aantal passages vrijwel gelijk als vorig jaar.

Bruggen met doorvaarthoogte en aantal passages recreatievaart

	2010	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*	*2015*
Brug Wergea (0,97 m)	3.577	3.959	4.415	4.121	3.998	3.475
Brug Warten (0,74 m)	13.415	10.703	11.608	11.466	11.706	13.762
Hooidambrug (2,72 m)	*g.d.*	*g.d.*	*g.d.*	12.996	12.622	12.715

g.d. = geen data

Van de Hooidambrug zijn gedetailleerdere gegevens per maand en per boottype beschikbaar. De maanden mei en juni in het voorseizoen hadden elk rond 1700 passages, wat vergelijkbaar was met eerdere jaren. Zoals elk jaar waren juli en augustus weer veruit de drukste maanden met meer dan 2700 passages. Na het hoofdseizoen zakken de aantallen snel in. In september waren er slechts 1100 passages wat een stuk lager was dan het jaar daarvoor.

Brugpassages Hooidambrug per maand, 2013-2015

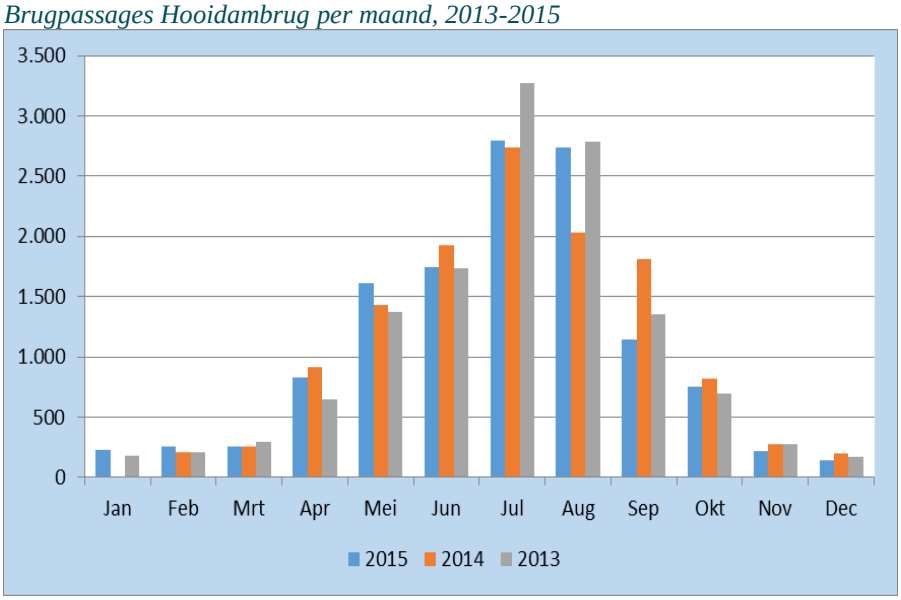

De cijfers van de Hooidambrug hebben zowel betrekking op de recreatievaart als op de beroepsvaart. De intensiteit van de beroepsvaart is over het hele jaar vrij constant. Elke maand zijn dit 200-300 vaartuigen. Over het hele jaar gerekend waren er ruim 3000 passages van de beroepsvaart. Dit is 25% van het totaal het aantal passages. De recreatievaart bestaat voor het grootste deel uit motorjachten (40%) en iets minder zeilboten (34%). Het aantal open boten lijkt heel laag, maar dat is een forse onderschatting omdat open boten onder de gesloten brug door kunnen varen en dan dus niet worden geregistreerd.

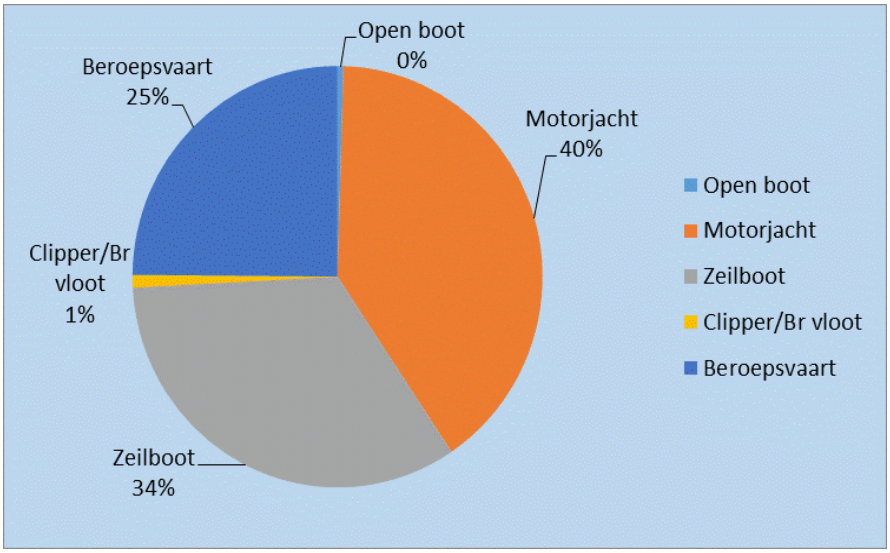

Financieel

Staat van baten en lasten over 2015

Opbrengsten:
In totaal €20.098 meer inkomsten
Marketing bijdrage van de gemeenten is rond gekomen
We hebben iets meer transitiegeld ontvangen dan begroot
We hebben een kleine winst geboekt op de challenge

Vaste kosten:
Vaste kosten zijn stabiel, €4.551 minder uitgegeven dan begroot
Kosten OO laag gebleven door een overleg minder en het feit dat we onze bestuursvergaderingen kosteloos bij de gemeente Leeuwarden houden

Variabele kosten BIM en VER:
Monitoring (i.s.m. Marrekrite was niet begroot
Voor VER in totaal €30.631 minder uitgegeven dan begroot
Cursus gastheerschap en scholen voor duurzaamheid wel uitgevoerd, maar van gelden uit 2014.
Enkele activiteiten zijn vanwege tijdsgebrek niet uitgevoerd
Grenzen van verandercapaciteit zijn bereikt

Variabele kosten M&P:
Los van belevingsonderzoek €9.282 minder uitgegeven dan begroot
Bij alle projecten netjes binnen de lijnen gebleven
Ten opzichte van afgelopen jaren binnen M&P forse toename aan activiteit

Conclusie:
We hebben €25.974 minder uitgeven dan begroot
We hebben 2015 in goede balans uitgevoerd

	Werkelijk 2015	Begroting 2015
	€	€
Opbrengsten		
opbrengsten regulier		
Bijdrage provincie Fryslan:	81.600	80.000
Vergoeding Webhosting:	1.100	2.000
opbrengsten transitie		
Marketing bijdrage gemeenten:	20.000	10.000
Transitiegelden 2015:	80.000	80.000
Budget 2014:	---	3.335
Transitiegelden 2014:	30.733	20.000
Overige inkomsten transitie:	2.000	---
	215.433	**195.335**
Vaste kosten		
Kosten overlegorgaan:	2.490	8.000
Abonnementen:	5.819	4.860
Medewerker V&E:	38.500	38.500
openstelling bezoekerscentrum:	27.800	27.800
	74.609	**79.160**
Variabele kosten BIM		
Recreatiemonitoring:	**750**	**0**
Variabele kosten VER		
Opstapkrant:	8.612	12.000
Inkomsten Challenge	-1.237	2.000
Dag van het Nationaal Park:	1.642	1.500
Activiteitenkalender:	---	750
Folders bezoekerscentrum:	1.603	1.500
Herdruk toeristische kaart:	---	1.000
Materialen/werving basisonderwijs:	1.500	1.500
Draagvlak activiteiten voor bewoners:	---	2.500
Vernieuwing educatieroute Wikelslân:	---	500
Bijeenkomst met culturele organisaties:	---	500
Bewonerscursus:	---	3.000
Schoolproject Natuurmuseum / Ariva:	---	4.000
Scholen voor duurzaamheid:	---	4.000
Cursus gastheerschap:	---	5.000
Wilde Bij zoekt woning:	---	3.000
	12.119	**42.750**
Variabele kosten M&P		
Project Gastvrij Nationaal Park:	15.059	19.360
Notariële kosten:	2.871	3.000
Project marketing Nationaal Park:	19.944	20.328
Reserve project Marketing:,	8.518	11.616
Uitvoering Marketing en promotie:	2.495	3.866
Belevingsonderzoek:	37.838	---
	86.726	**58.170**
Resultaat	**41.229**	**15.255**

Balans per 31 december 2015

	31-12-2015	1-1-2015
	€	€
ACTIVA		
Vlottende activa		
Vorderingen		
Overige vorderingen	37.420	---
Liquide middelen	96.125	8.104
	133.545	**8.104**

Conclusie:
€41.229 meer vrij te besteden vermogen
Voorziening getroffen voor Marketing, gastvrij en de landelijke pilot
37% reserve ten opzichte van balanstotaal
Stichting is financieel gezond

	31-12-2015	1-1-2015
	€	€
PASSIVA		
Vrij besteedbaar vermogen		
Stichtingskapitaal	49.333	8.104
Voorzieningen	40.000	---
Kortlopende schulden		
Overige schulden	44.212	---
	133.545	**8.104**

Bijlage 1: leden van het OO

(december 2015)

1. Provincie Fryslân: Gedeputeerde J. Kramer
2. Gemeente Smallingerland: Dhr. R. van der Leck
3. Gemeente Tytjerksteradiel: Dhr. G. Schippers
4. Gemeente Leeuwarden: Mevr. I. Diks
5. VVV's: Rene Jansen
6. Dorpsbelang *Warten, Grou en Wergea*: Dhr. J. Nauta
7. It Fryske Gea: Dhr. H.J. de Vries
8. Vereniging Princenhof/ ERF: Dhr. F. Vogelpoel
9. Dorpsbelang *Earnewâld, Oudega, De Veenhoop en Goëngahuizen*: Dhr. H. de Vlas
10. It Wetterskip Fryslân: Dhr. P. van Erkelens
11. Watersportverbond Noord: Dhr. J. Woudstra
12. LTO Noord/vereniging voor rietsnijders: Dhr. J. de Boer
13. De Marrekrite: Dhr. L. Touwen
14. IVN: Dhr. F. de Jong
15. HISWA/ Recron: -
16. Friese Milieufederatie: Dhr. P. de Haan
17. Vereniging Friese Rondvaart ondernemingen: Mevr. A.J. de Kamper

Voorzitter: Dhr. S.B. Swierstra
Secretaris: Dhr. S.J. Haitsma
Verslaglegging: Mevr. L. Palsma (provincie Fryslân)

Bijlage 2: samenvatting marketing strategie

Geschreven door: Pilat Advies - Lisette Grasmeijer en Elizabeth Pilat
Datum: 29 oktober 2015

Aanleiding

Het Dagelijks Bestuur van Nationaal Park De Alde Feanen heeft ons gevraagd om een marketingstrategie te schrijven. De lokale wens (doel) is om gezamenlijk (marketing)acties op te pakken om uiteindelijk tot meer zelfstandigheid en een sterkere positionering in de streek te komen. Vanwege de landelijke koerswijziging bevindt de organisatie van het park zich momenteel al in transitie, om uiteindelijk meer (financieel) onafhankelijk te worden.
Eén van de manieren om dit doel te bereiken is het positioneren van het park in samenwerking met alle belanghebbenden. Gedragen marketingacties leiden tot meer slagkracht en uiteindelijk tot meer naamsbekendheid van het park.
Dit, samen met het feit dat de organisatie weinig mankracht en financiële middelen voor marketing heeft, zorgde voor de volgende vraagstelling:

"*Hoe kan Nationaal Park De Alde Feanen meer naamsbekendheid genereren met voldoende draagvlak uit de regio?"*

Op deze vraag hebben wij een antwoord gezocht.

Interne analyse

Nationaal Park De Alde Feanen bestaat uit 18 stakeholders die gezamenlijk de koers bepalen. Vijf van deze stakeholders vormen het Dagelijks Bestuur. Dit bestuur wordt gevoed door drie werkgroepen: 1) Beheer Inrichting en Monitoring, 2) Voorlichting, Educatie en Recreatie en 3) Marketing en Promotie. In deze werkgroepen zijn diverse stakeholders vertegenwoordigt. De dagelijkse uitvoering wordt gedaan door medewerkers van It Fryske Gea, Provincie Fryslân en IVN.

In 2014 heeft het nationaal park een *Ontwikkelplan* opgesteld. Hierin staat beschreven dat de organisatie *katalysator voor de omgeving* wil zijn. Uit diverse interviews blijkt echter dat de organisatie als stroperig wordt ervaren en stakeholders kunnen niet eenduidig aangeven *wie* of *wat* Nationaal Park De Alde Feanen is. Daarnaast blijkt uit de enquête dat het park als natuurgebied wordt gezien. Slecht 34% vindt dat de dorpen ook bij 'Nationaal Park De Alde Feanen' horen.

Waardenanalyse

In de enquête werden respondenten gevraagd waar het park naar zou moeten streven en op welke manier. Hier kwam uit naar voren dat het park *mooi* moet zijn om te zien, dat je er veel *plezier* kunt beleven en dat het in de *toekomst blijft bestaan*. Dit streven zou op een *ambitieuze*, *ruimdenkende* en *verantwoordelijke* manier met veel *verbeeldingskracht* moeten worden bereikt.

Deze resultaten zijn gekoppeld aan de Archetypes van Jung. Hieruit blijkt dat Nationaal Park De Alde Feanen een intern veranderproces op gang moet brengen. Het stroperige moet eruit, flexibiliteit, vernieuwing en creativiteit moet erin.

Externe analyse

Maar 5% van de Nederlanders kan een nationaal park bij naam noemen. Dit geeft aan hoe weinig waarde deze titel in Nederland heeft. Dit komt mede door het gebrek aan landelijke marketing.

Bezoekers van het Nationaal Park De Alde Feanen plegen vaak een herhalingsbezoek. Dit komt niet zo zeer door de 'titel' maar door de naamsbekendheid die de omliggende watersportdorpen Earnewâld en Grou hebben opgebouwd. Deze dorpen scoren goede cijfers op beoordelingssites als Zoover.

Daarnaast is het opvallend dat van de 130 toeristische ondernemers, ruim 50% Nationaal Park De Alde Feanen op haar website benoemt. De omliggende – voornamelijk watersport gerelateerde– ondernemers zien de meerwaarde dus wel. Dit blijkt ook tijdens het project Gastvrij Alde Feanen.

De marketing van het park wordt op dit moment voornamelijk opgepakt door medewerkers van It Fryske Gea. Hoewel het genereren van persaandacht op een uitstekende manier gebeurt, is het jammer dat Nationaal Park De Alde Feanen slechts tekstueel – en nooit als afzender – wordt genoemd. Daarnaast is er digitaal veel marketingwinst te behalen.

Het verhaal van Nationaal Park De Alde Feanen

In de enquête hebben we mensen gevraagd aan te geven welke trefwoorden zij associëren met het park. In de huidige situatie zijn dit *waterrijk, rustig, Fries en stil*. In een gewenste situatie zouden de respondenten het park graag meer *toegankelijk, verrassend en divers* willen zien.

Kansen in de omgeving die aansluiten op dit gewenste beeld, zijn bijvoorbeeld het Culturele Hoofdstad project *Feel the night*, de marketingstrategie van Merk Fryslân *Verrassend Fryslân* en een algemene trend zoals *connect local*.

Uit vergelijkbare cases van andere nationale parken blijkt dat je het verhaal van een park alleen kunt verkopen met draagvlak uit de regio. Daarnaast weten we dat de benoemde kansen ook alleen tot wasdom kunnen komen als de regio ze draagt.

Doelgroepen

Ook is er onderzocht welke *dagrecreanten* naar het park komen en op welke manieren zij recreëren. Uit dit onderzoek blijkt dat het huidige aanbod prima aansluit bij de wensen van de dagrecreant. In het ontwikkelplan staat echter ook dat het Nationaal Park De Alde Feanen wil inzetten op de *kwaliteitstoerist*. Deze toerist wil exclusiviteit, hanteert hoge standaarden en zoekt belevenissen. Het huidige aanbod is nog niet voldoende toegespitst op deze bezoeker.

Advies intern – binnen beginnen is buiten winnen

In het plan wordt geadviseerd een intern veranderproces te starten en om de interne communicatie met omliggende dorpen, ondernemers en de stakeholders te verbeteren. Het park moet vertellen waar ze voor staan èn gaan. Met transparante communicatie kan de *katalysatorrol* opgestart worden. Door regelmatig een nieuwsbrief te versturen, een Facebookgroep te starten en eenmaal per jaar een (netwerk) oploop te organiseren waarbij de koers voor het komende jaar wordt toegelicht.

Advies extern – ondernemers zijn aan zet

Daarnaast wordt er geadviseerd om toeristische ondernemers in te zetten als ambassadeurs. Zij zijn degenen die het nationaal park moeten (en dit doen ze deels al) verkopen.

Zij zijn aan zet en dat betekent dat Nationaal Park De Alde Feanen een faciliterende rol – *die uitstekend past bij de rol van katalysator*- moet aannemen. Binnen de vooraf gestelde randvoorwaarden (geld, tijd en middelen) moeten ondernemers met elkaar aan de slag. *Wat is het verhaal van Nationaal Park De Alde Feanen? Hoe gaan we dit vertellen? En wat hebben we daarbij nodig?* Het nationaal park zelf inspireert (door onder andere kennis te bieden), luistert, faciliteert, verbindt (met stakeholders en externe marketingpartijen) en voert - daar waar nodig - uit.

De toeristische ondernemers rondom Nationaal Park De Alde Feanen zijn – wat marketing betreft – de primaire doelgroep. Via hen worden secundaire doelgroepen zoals dagrecreanten en kwaliteitstoeristen bereikt. Daarom is het belangrijk dat de ondernemers in het verhaal geloven. Dat kan alleen als ze helpen het verhaal vorm te geven. Vervolgens helpt Nationaal Park De Alde Feanen bij de uitvoering door bijvoorbeeld een opstapkrant te maken met inhoud van de ondernemers of door een evenement te organiseren –vergelijkbaar met Fête de la Nature. Hiervoor is een SPiN/aanjager/verbinder nodig.

Deze verbinder zorgt niet alleen voor de verbinding binnen het gebied, maar onderhoudt ook de relaties met de externe marketingorganisaties en projecten zoals Feel The Night. Deze verbinder zorgt ervoor dat Nationaal Park De Alde Feanen – en dus de ondernemers – op slimme manieren zichtbaar wordt!